

ONDERWIJSONTWIKKELING - ACTIVERENDE DIDACTIEK

Iedereen heeft er de mond van vol:

- Het beste uit de leerling halen
- Recht doen aan verschillen van leerlingen
- Naast kennis en vaardigheden, aandacht voor het leerproces en de talenten
- Eigen initiatief en verantwoordelijkheid
- Actief, ondernemend, inspirerend en uitdagend onderwijs

Ja, en uiteindelijk willen we dat allemaal. En wij en u willen ook:

- Het beste uit de leerkracht halen
- Recht doen aan verschillen tussen leerkrachten
- Aandacht voor de eigen wijze van leren en ontwikkelen van leerkrachten
- Open staan voor eigen initiatief en verantwoordelijkheid van leerkrachten
- Aandacht voor de eigen passie van het onderwijs van leerkrachten, passend binnen de visie van de school

Aansluiten

1-5

Als je als school je ideale onderwijs vorm en inhoud wilt geven, dan moet dat terug te vinden zijn in de wijze waarop je daar met de leerlingen en met jezelf als team en als individueel personeelslid mee omgaat. Eveneens voor ons als LinQue Consult. Wij sluiten aan bij het bovenstaande en staan model. Kern van alles dat wij op scholen doen is aansluiten bij de ambitie en kwaliteiten van mensen en aansluiten bij de visie en ambitie van de school. Van groot belang is dat de ambitie van de school en de mensen helder is, want dat is het doel die de koers bepaalt.

Maatwerk

Als wij recht willen doen aan verschillen van leerkrachten dan kan het niet anders dan dat we werken met maatwerk voor die leerkrachten. Als we recht willen doen aan verschillen tussen scholen, dan kan het niet anders dan dat we werken met maatwerk voor die scholen. Ieder mens is verschillend, iedere school is verschillend, ieder mens heeft andere kwaliteiten en een andere wijze van leren, iedere school zit in een andere fase en heeft andere vragen. Dat wordt onderkent bij leerlingen waar het onderwijs aan tegemoet willen komen, dat onderkennen wij bij leerkrachten en bij scholen, waar wij aan tegemoet willen komen. Er is daarom geen blauwdruk of training die we "wel even van de plank trekken". Het is steeds aansluiten bij de vraag (en wellicht de werkelijke vraag) en ambitie die er ligt.

Actief

We zijn het er allemaal over eens dat leren een actief proces is.

Leerkracht verlangen dat leerlingen er wat voor doen, dan mogen wij dat ook van leerkrachten verlangen en wij verlangen dat van de school. Wij, als LinQue Consult, ondersteunen het proces om een lerende organisatie te ontwikkelen, die in staat is om het ontwikkelproces zelf in beweging te houden.

Het begint daarom ook met de vraag of de school en de leerkracht iets wil leren, of die zich wil ontwikkelen en waarin die zich wil ontwikkelen. Dat is niet een vrije onderneming, dat is een ontwikkeling die moet passen binnen de visie en ambitie die de school stelt. Dat is voorwaarde om actief aan de slag te willen gaan. Als die ambitie van de school niet helder is, dan is dat het eerste waarmee we aan de slag gaan. Zodanig dat het is ingebed in de principes van een blijvend lerende organisatie.

Daarna is het zaak om de eigen ambitie als leerkracht helder te hebben, om daadwerkelijk de wil om te ontwikkelen te voelen. De tweede slag dus.

Wat doet LinQue

Zoals u uit bovenstaande zult begrijpen leggen we hier niet een uitgestippeld plan neer ! We schetsen wel verschillende mogelijkheden die er zijn en doen dat aan de hand van praktijkvoorbeelden die verschillende mogelijkheden aangeven. En natuurlijk zijn er binnen de geschetste voorbeelden weer maatwerkvarianten te bedenken.

U moet er daarbij rekening mee houden dat we altijd werken vanuit een gezamenlijke visie op leerlingen en leren, zodanig dat die ingebed is in de visie en ambitie van de school en van de leerkracht(en). Het zal daarom niet gaan over hoe je de leerling verandert, maar het zal gaan over hoe je als school en wat je als leerkracht gaat doen om het maximale uit jezelf, uit de school en daarmee uit de leerling te halen.

Praktijkvoorbeelden

2-5

Hieronder vindt u een korte beschrijving van de volgende praktijkvoorbeelden, die een beeld schetsen van wat mogelijk is. En binnen deze mogelijkheden zijn ook nog weer maatwerkvarianten te bedenken:

- Gemotiveerde leerlingen
- Veel of weinig betrokkenheid van LinQue
- Wat is het startpunt
- Samen ontwikkelen en leren
- Coaching
- Van zelfstandig werken naar samenwerkend leren
- Mediërend leren
- Kleine of grote projecten
- ICT
- Variatie
- Werkvormen
- Zorgleerlingen

Gemotiveerde leerlingen

Leerlingen zijn niet meer te motiveren, alles moet "leuk" zijn. Uitspraken die her en der op scholen te horen zijn. Wij begeleiden scholen om leerlingen in een gemotiveerde leergierige grondhouding te krijgen. Veelal is dat inzicht in het wel en wee van leerlingen krijgen, een relatie opbouwen. We maken daarbij onder meer gebruik van het motivatiemodel van Luc Stevens, die uitgaat van de drie motivationele basisbehoeften: Relatie, Competentie en Autonomie.

Veel of weinig betrokkenheid van LinQue

We begeleiden intensieve trajecten, waarin wij voor de hele school visieontwikkeling begeleiden, trainingen en individuele begeleiding van deelnemers verzorgen.

We begeleiden ook trajecten waarin de school eigen expertise, SVIB'ers en didactische experts van binnen de school inzet en wij vooral betrokken zijn bij de begeleiding van het ontwikkelproces, door de ondersteuning van een stuurgroep en experts ondersteunen bij het vormgeven van de bijeenkomsten.

Wat is het startpunt

Wij begeleiden scholen bij het ontwikkelen van een schoolbrede omslag naar actievere didactiek met ondermeer regelmatig schoolbrede vakoverstijgende projecten. Daarbij zijn we gestart met het ontwikkelen van gezamenlijke uitgangspunten die een duidelijke kader en richting aangeven en voldoende ruimte bieden voor een eigen invulling. Omdat het hele team op verschillende "niveaus" werkt, zijn daarna trainingen aangeboden met een verschillende invalshoek.

We begeleiden ook scholen die het niet zoeken in een omslag maar tevreden zijn over dat wat gebeurd en dat actueel willen houden. Daar verzorgen we elk jaar enkele "opfrisbijeenkomsten", waar we ruim van te voren om inbreng vragen die de invulling van de bijeenkomst bepalen.

Coaching

3-5

We begeleiden scholen die competentie gericht onderwijs hebben ingericht en waar wij leerkrachten trainen in het voeren van coachingsgesprekken in de cycli voor portfolio- en reflectiegesprekken.

Ook begeleiden we scholen die een Open Leercentrum hebben waarbij we leerkrachten trainen in coachingsvaardigheden voor hun begeleidende rol in het OLC. Bij die coaching besteden we aandacht aan verschillende niveaus van feedback en de waarde van de bewustwording van leerprocessen, kwaliteiten en gevoelens.

In beide gevallen maken we coaching veel breder dan de geschetste beperkte context. Een coachende houding toepassen tijdens het lesgeven is een vorm om het denken van leerlingen te stimuleren, een vorm van activerende didactiek. Dat inzicht zetten we ook in bij de begeleiding van leerkrachten die al veel activerende werkvormen toepassen en veelvuldig gebruik maken van samenwerkend leren in de vorm van opdrachten en kleine en grote projecten. Van hen wordt een begeleidende rol gevraagd, waarbij het initiatief en de activiteit vooral bij de leerling blijft. Hoe ontwikkel je je als leerkracht van een docerende houding naar een begeleider die leerlingen brengt tot een actief lerende houding.

Van zelfstandig werken naar samenwerkend leren

Als leerlingen zelfstandig aan het werk zijn wil dat nog niet zeggen dat ze aan het leren zijn. We begeleiden scholen die een verdieping willen bewerkstelligen in het leerproces. Hoe zorg je dat leerlingen reflecteren op dat wat ze doen en gedaan hebben. Hoe zorg je dat leerlingen planmatig, met ruimte voor hun eigen (leer)stijlen, met opdrachten en projecten aan de slag gaan. Hoe zorg je dat er meer aandacht voor het leerproces komt in plaats van alleen het resultaat, dat alleen het goede antwoord of het cijfer van belang is. Hoe zorg je als leerkracht

dat leren voor later, leren voor nu wordt en dat het niet alleen maar gaat om de opdracht af te hebben.

Bij dergelijke vraagstukken gebruiken we werkwijzen die leerkrachten hun eigen werkwijze laat inzien, waarna we de transfer maken naar wat nodig is om de aandacht naar het leren, de (leer)processen en kwaliteiten te verleggen.

Kleine of grote projecten

Wij begeleiden scholen om projectonderwijs meer inhoud te geven. Sommige scholen kiezen er voor om vooral veel kleine projecten te gebruiken binnen een vak of in een samenwerking tussen twee of drie vakken binnen een periode van enkele weken. Andere scholen kiezen er juist voor om twee of drie maal per jaar een week lang een groot vakoverstijgend project uit te voeren. Wij begeleiden scholen bij de voorbereiding. Soms is die gericht op de inhoud. Hoe zorg je dat een project daadwerkelijk lesstofvervangend is en niet "nog eens naast de gewone lesstof" uitgevoerd moet worden.

Soms is die begeleiding juist niet gericht op de (vak)inhoud, maar op de procesmatige kant van het leren. Hoe zorg je dat leerprocessen goed tot zijn recht komen. Daarbij kunt u denken aan samenwerking, planning, buiten geijkte kaders kunnen denken, erkennen van verschillen tussen leerstijlen, e.d. En ook hoe u expliciet aandacht geeft aan de ontwikkeling van bestaande en nieuwe kwaliteiten en talenten.

ICT

4-5

Meer en meer gaat ict een rol spelen binnen onderwijs. Wij begeleiden scholen in de ontwikkeling van interactieve lesmethodes. Hoe gebruikt u een smartbord effectief. Hoe zet u internet in voor individuele- en groepsopdrachten. Hoe gebruikt u ict zodanig in de lessen dat leerlingen er maximaal leerrendement uit halen.

Variatie

Veel leerkrachten en scholen zijn huiverig om voor een bepaald onderwijsprincipe te kiezen. Zij willen echter wel variatie in hun wijze van lesgeven om daarmee niet de leerlingen te motiveren maar in te spelen op dat wat leerlingen motiveert.

Deze scholen en leerkrachten begeleiden wij in de toepassing van bijvoorbeeld een breed pallet aan werkvormen, in het ontwikkelen van een verscheidenheid aan opdrachten en projectmogelijkheden, in het toepassen van de principes van meervoudige intelligentie en in het toepassen van werkvormen die inspelen op verschillende leerstijlen.

Werkvormen

Wij beschikken over een breed scala aan direct toepasbare werkvormen. Die kunt u overal vinden, onder anderen in boeken en op internet. Toch komen heel veel leerkrachten er niet toe om er mee aan de slag te gaan en er mee te experimenteren. Wij hebben al tal van scholen ondersteund om het didactisch pallet aan werkvormen te vergroten. We gaan dan meestal met een groep de verschillende werkvormen in de groep toepassen in minilessen. Direct daarna bespreken we de toepassingsmogelijkheden, de sterke en zwakke kanten, de mogelijke valkuilen en wat minimaal voorbereid moet worden, e.d. Dit helpt de meeste leerkrachten om deze werkvormen daarna daadwerkelijk toe te passen. Soms laten we dit terug komen aan de hand van video-opnames die in lessen gemaakt zijn, waarna dat weer wordt besproken.

Zorgleerlingen

Scholen worden geconfronteerd met een toenemend aantal leerlingen die speciale zorg en/of begeleiding vragen. Wij begeleiden scholen om adequate en toegesneden zorg te ontwikkelen. Veelal gaat het daarbij in eerste instantie om een gezamenlijke visieontwikkeling op dit type leerlingen. Veel leerkrachten zeggen: "daar ben ik niet voor opgeleid". Het is van groot belang om eerst een gezamenlijk beeld te vormen van de wijze waarop u hier als school en als individuele leerkrachten mee om wilt gaan. Vanuit een gedragen visie ontstaat er een vruchtbare bodem om een toegesneden onderwijsaanbod te ontwikkelen met de bijbehorende "randvoorwaardelijke zorg".

Tot slot

Aan de hand van praktijkvoorbeelden hebben we u een beeld geschetst van wat mogelijk is, wat ook op uw school zou kunnen. Maatwerk is in eerste instantie met elkaar in gesprek gaan. Voorop in onze aanpak staat dat we aansluiten bij de vraag, met als doel concrete resultaten te behalen binnen de visie en ambitie die de school en de leerkracht(en) stelt(len). Het uiteindelijke doel is dat de leerling en de leerkracht plezier en (leer)rendement uit hun onderwijs halen.